

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет педагогічної освіти та соціальної роботи
Кафедра теорії і методики початкової освіти

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента
ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ
підготовки бакалавра
спеціальності 013 Початкова освіта
освітньо-професійної програми Початкова освіта

Силабус освітнього компонента «ТЕОРІЯ ВИХОВАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ»
підготовки *бакалавра*, галузі знань *01 Освіта / Педагогіка*, спеціальності *013 Початкова освіта*, за освітньо-професійною програмою *Початкова освіта*
Розроблено згідно з навчальним планом 2021 р. (денна форма здобуття освіти).

Розробник: Десятник Катерина Володимирівна, доцент кафедри теорії і методики початкової освіти, кандидат педагогічних наук

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри теорії і методики початкової освіти
протокол № 1 від 29.08.2022 р.

Завідувач кафедри

Пріма Р. М.

I. Опис освітнього компонента

Таблиця 1

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма здобуття освіти	01 Освіта / Педагогіка 013 Початкова освіта Початкова освіта Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Нормативний
Кількість годин/кредитів: 90/3		Рік навчання – 2
		Семестр – 3
		Лекції – 20 год
		Практичні (семінарські) – 24 год Лабораторні – Індивідуальні –
		Самостійна робота – 40 год
		Консультації – 6 год
ІНДЗ: є		Форма контролю: екзамен
Мова навчання: українська		

II. Інформація про викладача

ППП Десятник Катерина Володимирівна

Науковий ступінь кандидат педагогічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри теорії і методики початкової освіти

Контактна інформація тел.: 050-960-82-77,

E-mail: k.desyatnyk@gmail.com, Desyatnyk.Kateryna@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація

«Теорія виховання в початковій школі» належить до переліку нормативних освітніх компонентів освітньо-професійної програми Початкова освіта підготовки бакалавра за спеціальністю 013 Початкова освіта і забезпечує загальний та професійний розвиток здобувачів вищої освіти. Вивчення ОК дає можливість бакалаврам розширити коло знань про особливості виховання особистості, організацію виховної роботи в початковій школі, оволодіти уміннями й навичками, які складуть базу подальшого професійного становлення.

Пререквізити

Попередніми ОК, на яких базується «Теорія виховання у початковій школі», є: «Педагогіка загальна», «Психологія загальна», «Психологія педагогічна та дитяча».

Постреквізити

Знання і уміння з освітнього компонента «Теорія виховання у початковій школі» потрібні для вивчення освітніх компонентів: «Методика організації виховного процесу в початковій школі», «Методика навчання соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі», «Методика навчання громадянської та історичної освітньої галузі», вибіркових навчальних дисциплін, а також для написання курсової роботи з педагогіки, проходження навчальної і виробничої практики, складання кваліфікаційного іспиту.

2. Мета і завдання освітнього компонента

Метою викладання ОК «Теорія виховання у початковій школі» є ознайомлення здобувачів освіти з теоретико-методичними засадами процесу виховання особистості; формування практичних умінь і навичок, необхідних для організації виховної роботи в початковій школі.

Основними *завданнями* вивчення освітнього компонента «Теорія виховання у початковій школі» є:

- ✓ засвоєння суті та змісту виховного процесу, його структурних складових;
- ✓ усвідомлення закономірностей і принципів виховання; рушійних сил розвитку особистості;
- ✓ засвоєння сутності мети та завдань виховного процесу; методів, прийомів і засобів виховання;
- ✓ ознайомлення з особливостями та шляхами реалізації різних напрямів виховання молодших школярів;
- ✓ формування умінь і навички організації виховання молодших школярів в умовах освітнього процесу сучасної початкової школи;
- ✓ оволодіння методикою організації учнівського колективу, різних дитячих об'єднань та керівництва ними.

3. Результати навчання (компетентності)

В процесі вивчення освітнього компонента здобувачі освіти повинні оволодіти компетентностями:

Інтегральна компетентність – здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі початкової освіти з розумінням відповідальності за свої дії.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК-6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-7. Здатність діяти соціально відповідально і свідомо.

ЗК-8. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

Спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК-4. Здатність управляти власними емоційними станами, налагоджувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу, формувати мотивацію здобувачів початкової освіти до навчання та організовувати їхню пізнавальну діяльність.

СК-5. Здатність до проектування осередків навчання, виховання й розвитку здобувачів початкової освіти.

СК-6. Здатність до організації освітнього процесу в початковій школі з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, розвитку в них критичного мислення та формування ціннісних орієнтацій.

СК-8. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності до формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

СК-11. Здатність до здійснення профілактичних заходів щодо збереження життя та здоров'я учнів початкової школи, до надання їм домедичної допомоги, до протидії та попередження булінгу, різних проявів насильства.

СК-12. Здатність доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, власний досвід та аргументувати їх на засадах партнерської взаємодії в умовах початкової школи.

Програмні результати навчання (ПР):

ПРН-01. Організовувати монологічну, діалогічну та полілогічну форми спілкування з молодшими школярами, іншими учасниками освітнього процесу, представниками громади, поважаючи права людини та суспільні цінності; формувати судження, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти.

ПРН-03. Критично оцінювати достовірність та надійність інформаційних джерел, дотримуватися юридичних і етичних вимог щодо використання інформаційно-комунікаційних та цифрових технологій у перебігу педагогічної діяльності в початковій школі.

ПРН-06. Інтегрувати та використовувати академічні предметні знання як основу змісту освітніх галузей Державного стандарту початкової освіти (мовно-літературної, математичної, природничої, технологічної, інформатичної, соціальної і здоров'язбережувальної, громадянської та історичної, мистецької, фізкультурної) та трансформувати їх у різні форми.

ПРН-07. Планувати й здійснювати освітній процес з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей молодших школярів, забезпечувати розвиток пізнавальної діяльності учнів, формувати в них мотивацію до навчання.

ПРН-08. Організовувати конструктивну та партнерську взаємодію з учасниками освітнього процесу початкової школи, використовувати практики самозбереження психічного здоров'я, усвідомленого емоційного реагування.

ПРН-09. Планувати та організовувати освітній процес у початковій школі, позаурочні й позашкільні заняття та заходи, використовуючи різні організаційні форми навчання та типи занять, із дотриманням принципу науковості та вимог нормативних документів початкової школи.

ПРН-11. Збирати, інтерпретувати та застосовувати дані у сфері початкової освіти із використанням методів наукової діяльності.

ПРН-13. Організовувати освітній простір з дотриманням принципів універсального дизайну, безпечно, проєктувати навчальні осередки у класі спільно з молодшими школярами з урахуванням їхніх вікових особливостей, інтересів і потреб, забезпечувати дотримання вимог безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни, створювати психологічно комфортні умови освітнього процесу.

ПРН-15. Здійснювати профілактичні заходи щодо збереження життя та фізичного й психічного здоров'я здобувачів початкової освіти, надавати їм домедичну допомогу (за потреби), планувати та реалізовувати заходи щодо попередження і протидії булінгу та різних проявів насильства чи будь-якої з форм дискримінації серед учнів початкової школи й інших учасників освітнього процесу.

ПРН-16. Використовувати основні техніки спілкування з дорослими людьми, різні форми та засоби комунікації з батьками, колегами, іншими фахівцями з метою підтримки здобувачів у освітньому процесі початкової школи, керувати педагогічним і професійним розвитком осіб та груп.

Soft skills: системне, аналітичне та критичне мислення (здатність знаходити та аналізувати факти, події, зміни, визначати пріоритетні та другорядні елементи у системі); комунікативні навички (готовність до вільної комунікації з учасниками освітнього процесу); дитиноцетризм у роботі вчителя (сприймання дитини як цінності, розуміння її потреб); уміння працювати в команді (здатність до роботи в групі, продуктивної співпраці, ведення переговорів); креативність, оригінальність та ініціативність (здатність генерувати ідеї, варіативність мислення, свобода); лідерство (здатність очолити групу, мотивувати, нести відповідальність за колективну діяльність, у т.ч. за невдачі); гнучкість і адаптивність (здатність адаптуватися до умов, що швидко змінюються та є непередбачуваними, вміння оперативно вирішувати освітні завдання в кризових умовах).

4. Структура освітнього компонента

Таблиця 2

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції	Практ.	Самост. робота	Конс.	*Методи навчання	**Форми, методи оцінювання/ Бали
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади виховного процесу							
Тема 1. Сутність процесу виховання	9	2	2	4	1	РП, ПС, Б, РІД	УІО/ПІО–2 б. ІРС – 1 б.
Тема 2. Методи виховання	11	2	4	4	1	РП, ПС, Б, ДС, РІВ	УІО/ПІО/ МППВІР/ЗД – 6 б.
Тема 3. Методологічні підходи до виховання в умовах нової української школи	7	2	2	3		РП, ПС, Б, РНМД	УІО/ПІО–2 б. ІРС – 1 б.
Тема 4. Формування світогляду, розумове виховання молодших школярів	9	2	2	4	1	РП, ПС, Б, ДС	УІО/ПІО–26. ІРС – 1 б.
Тема 5. Моральне виховання молодших школярів	6	1	2	3		РП, ПС, Б, ДС	УІО/ПІО–26. ІРС – 1 б.
Тема 6. Естетичне, фізичне виховання молодших школярів	6	1	2	3		РП, ПС, Б, ДС	УІО/ПІО–26. ІРС – 1 б.
Разом за змістовим модулем 1	48	10	14	21	3		21
Змістовий модуль 2. Виховний процес як цілісна система формування особистості молодшого школяра							
Тема 7. Трудове, економічне виховання молодших школярів	7	2	2	3		РП, ПС, Б	УІО/ПІО–26. ІРС – 1 б.
Тема 8. Національно-патріотичне, громадянське, правове виховання молодших школярів	9	2	2	4	1	РП, ПС, Б, РІД	УІО/ПІО–26. ІРС – 1 б.
Тема 9. Статеве, екологічне, виховання молодших школярів	9	2	2	4	1	РП, ПС, Б, ДС, ТВІР	УІО/ПІО–26. ІРС – 1 б.
Тема 10. Виникнення та розвиток учнівського колективу	9	2	2	4	1	РП, ПС, Б, ДС	УІО/ПІО–26. ІРС – 1 б.
Тема 11. Навчальні і виховні заняття в групі подовженого дня	8	2	2	4		РП, ПС, Б,	УІО/ПІО–26. ІРС – 1 б.

Разом за змістовим модулем 2	42	10	10	19	3		15
Види підсумкових робіт (за потреби)							Бал
Модульна контрольна робота 1							Т–30 б.
Модульна контрольна робота 2							Т–30 б.
ІНДЗ (за наявності)							МППВІПР/ ЗД – 4
Інше (вказати)							–
Всього годин/Балів	90	20	24	40	6		100

*** Методи навчання**

Традиційні

за джерелом знань

– словесні: РП – розповідь, ПС – пояснення, Б – бесіда (ЕБ – евристична, РБ – репродуктивна, ВБ – вступна, ПтБ – поточна, ПдБ – підсумкова), І – інструктаж (ВІ – вступний, ПтІ – поточний, ПдІ – підсумковий), РП/К – робота з підручником/книгою, РІД – робота з інтернет-джерелами, РНМД – робота з навчально-методичними й науково-інформаційними джерелами, РІВ – робота з інструментами візуалізації (таблицями, схемами, інтелект-картами, інфографікою, картами часу і т. ін.);

– наочні: ІЛ – ілюстрування, ДМ – демонстрування, СП – спостереження;

– практичні: РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, ВІПР – вправи (РВІПР – репродуктивні, ПВІПР – продуктивні, КВІПР – конструктивні, ТВІПР – творчі), ДР – дослідні роботи, ЗД – завдання, ЗВ – звіти

за характером пізнавальної діяльності студентів

ПІ – пояснювально-ілюстративні, РП – репродуктивні, ПВНМ – проблемний виклад навчального матеріалу, ЧП – частково-пошукові, ДС – дослідницькі

Інноваційні: ДС – дискусія, ДБ – дебати, ПФ – портфоліо, МД – моделювання, МШ – мозковий штурм, НВ – навчаючи–вчуся, ТШ – ток-шоу, КМ – кейс-метод, ПР – проєкт, КВ – вебквест, квест, КБ – кубування за Б. Блумом, РЗБ – ромашка запитань Б. Блума, ДЩ – двосторонній щоденник, МДН – методи дистанційного навчання, МЕН – методи електронного навчання, ММН – методи мобільного навчання, МЗН – методи змішаного навчання, МКН – методи кооперативного навчання.

**** Форми оцінювання:** усна (У), письмова (П).

**** Методи оцінювання:** УІО/ПІО – усне/письмове індивідуальне опитування, УФО/ПФО – усне/письмове фронтальне опитування, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота здобувача освіти, Т – тестування, МКР – модульна контрольна робота, МПК – метод програмованого контролю, МППВІПР/ЗД – метод практичної перевірки вправ/завдань, МСК – метод самоконтролю, МСО – метод самооцінки.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Таблиця 3

Змістовий модуль 1. Виховний процес як цілісна система формування особистості молодшого школяра	
1.	Тема 1. Теоретико-методологічні засади виховного процесу № 1. Ознайомитись з Державної національної програмою «Освіта» («Україна ХХІ століття») 1993 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text Підготувати повідомлення: <i>Мета та завдання національного виховання, що зумовлені пріоритетними напрямками реформування школи.</i> № 2. Ознайомитись з Програмою «Нова українська школа» у поступі до цінностей. 2018 р. URL: https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/ Підготувати повідомлення: <i>Базові моральні цінності сучасного виховання.</i> № 3. Підготувати доповідь «<i>Вікові особливості учнів молодшого шкільного віку, їх роль у становленні та вихованні особистості дитини.</i>»
2.	Тема 2. Методи виховання № 1. Дискусійні питання для обговорення:

	а) Психолог Ю.Красовський визначає декілька видів осуду: критика-підбадьорення (наступного разу зробиш краще...), критика-докір (а я на тебе розраховував), критика-надія (сподіваюсь, що більше...), критика-похвала (робота виконана добре, але не для цього випадку), критика-аналогія (... припустився такої ж помилки, як...), безособова критика (... є учні, котрі...), критика-співпереживання (я добре тебе розумію, але...), критика-співчуття (співчую, але...), критика-здивування (невже не підготував?...), критика-іронія, критика-стурбованість, критика-натяк, критика-зауваження, критика-вимога, критика-побоювання. - <i>Поміркуйте, за яких умов краще використовувати кожен з видів осудження в початковій школі?</i> б) До типових видів покарань М.Г.Стельмахович відносить: вияв незадоволення, осудження, присоромлення, обмеження, посилення контролю за поведінкою, відстрочку виконання даної дитині обіцянки, вияв деякої стриманості в поводженні з дитиною, позбавлення її звичної ласки, моральне осудження, нотка відчуження в голосі, гнів, обурення тощо. - <i>Чи завжди дані види покарань виконують функцію корекції поведінки особистості? Відповідь аргументуйте.</i> № 2. Створити інтелектуальну карту (mind map) до матеріалу практичного заняття, користуючись програмами створення інтелект-карт або редактором фігур у Microsoft Word. Представити схему на занятті.
3.	Тема 3. Методологічні підходи до виховання в умовах нової української школи № 1. Підготувати доповідь: «Дитиноцентризм як філософія сучасного виховання».
4.	Тема 4. Формування світогляду, розумове виховання молодших школярів № 1. Дискусійні питання для обговорення: Розкрийте сутність понять «розум», «інтелект». Чи тотожні дані поняття? № 2. Відповідно до теорії множинного інтелекту Говарда Гарднера кожна людина володіє вираженими в різному ступені вісьма типами інтелекту. У педагогів, згідно з даною концепцією структури інтелекту, з'являється можливість цілеспрямовано організовувати освітній процес для розвитку тих або інших здібностей учнів, використати сильні сторони інтелекту дітей у процесі освоєння навчального матеріалу. <i>Розкрийте сутність теорії множинного інтелекту Говарда Гарднера.</i>
5.	Тема 5. Моральне виховання молодших школярів № 1. Розкриваючи сутність поняття «добро», В.О.Сухомлинський писав: «Добро – це думка, помножена на волю, тільки за цієї умови матимемо непримиренність до зла, – а це і є сама суть добра. Те, що повинно стати моральною серцевиною твоєї особистості, – моральна чистота, благородність, непримиренність до зла – залежить від того, як ідея добра стає твоїм переконанням, суттю твоєї душі – твоєю органічною потребою застосувати на кожному кроці мірку оцінки того, що відбувається у світі... Мета виховання полягає в тому, щоб, морально вдосконалюючись, людина в своїх взаємовідносинах з іншими людьми перемагала зло». <i>Проаналізуйте дане висловлення з позиції завдань морального виховання. Які шляхи виховання добра як якості особистості молодшого школяра ви можете запропонувати?</i> № 2. Ш.О. Амонашвілі зазначав, що діти-шибеники в основному творчі, кмітливі, гострі на язик люди, які можуть застосовувати свої здібності в будь-яких несподіваних ситуаціях. «Шибеники – думка педагога, предмет педагогіки. Ось і люблю я їх – вони постійно «шліфують» мою педагогічну майстерність, змушують до безперервного самооновлення. Вибрики – цінна якість дитини, тільки потрібно вміти керувати нею. Давно я встановив для себе заповідь про те, що: сутність дитячої дисципліни є не в придушенні вибриків, а у перетворенні їх». І далі ставив запитання: «Як це зробити на перервах?». <i>Дайте ваші пропозиції щодо розв'язання поставленого запитання. Чи завжди моральні дії людини є показником її моральної вихованості? Чому?</i>
6.	Тема 6. Естетичне, фізичне виховання молодших школярів Дискусійні питання для обговорення: № 1. «Краса – могутній засіб виховання чутливості душі, – писав В.О. Сухомлинський. – Це вершина, з якої ти можеш побачити те, чого без розуміння і почуття прекрасного, без захоплення і натхнення ніколи не побачиш. Краса – це яскраве світло, що осяє світ. При цьому світлі тобі відкривається істина, правда, добро; осяяний цим світлом, ти стаєш відданим і непримиреним. Краса вчить розпізнавати зло і боротися з ним. Я б назвав красу гімнастикою душі – вона випрямляє наш дух, нашу совість, наші почуття і переконання. Краса – це дзеркало, в якому ти бачиш сам себе і завдяки йому так чи інакше ставишся сам до себе». - <i>Проаналізуйте позицію В.О.Сухомлинського щодо значення краси. Яким чином таке розуміння краси інтегрує різні напрямки виховання особистості?</i> № 2. «У будь-якій науці, – зазначав К.Д.Ушинський, – більше чи менше існує естетичний елемент, передачу якого учням повинен мати на увазі наставник». Г. Ващенко стверджував: «Щоб розуміти й сприймати найкращі твори мистецтва, потрібні певні знання з історії письменства, малярства, скульптури, музики, архітектури. Культурна людина повинна знати грецьке мистецтво, красу творів Софокла, музику Бетховена, Моцарта».

	- Прокоментуйте дані висловлення. Яке місце посідають естетичні знання в загальній системі формування естетичної культури? Проаналізуйте навчальні предмети, які викладаються в початковій школі, з позиції наявності в них естетичного потенціалу. № 3. В.О.Сухомлинський писав: «Заняття фізкультурою та спортом відіграють певну роль у всебічному розвитку учнів лише тоді, коли вся навчально-виховна робота пройнята турботою про здоров'я». – Як ви розумієте цей вислів? Що ви вкладаєте в зміст поняття «турбота про здоров'я»?
Змістовий модуль 2. Методика організації виховного процесу в початковій школі	
7.	Тема 7. Трудове, економічне виховання молодших школярів № 1. Дискусійні питання для обговорення: «Праця, відірвана від інтелектуального, морального, естетичного, емоційного, фізичного виховання, від творчості, від інтересів і потреб, від багатогранних відносин між вихованцями, – зазначає В.О. Сухомлинський, – стає для вихованців повинністю», тобто праця повинна бути основою всебічного гармонійного розвитку особистості. «Праця лише тоді стає виховуючою силою, коли вона збагачує інтелектуальне життя, наповнює багатогранним змістом розумові, творчі інтереси, одухотворяє моральну цілісність і звеличує естетичну красу особистості і колективу». – Висловіть свою думку відносно даної позиції педагога. № 2. Педагогічна задача. Андрійко із задоволенням допомагав матері виконувати хатню роботу. Батько, побачивши, що син миє посуд, звинуватив його в тому, що хлопець виконує жіночу роботу. З того часу хлопець почав соромитися своїх дій. <i>Що б Ви порадили батькові? Чи правильно виховує батько сина? Ваша позиція з цього питання? Чи є актуальним розподіл на «жіночу» та «чоловічу» роботу в сучасному суспільстві? Ваша думка.</i>
8.	Тема 8. Національно-патріотичне, громадянське, правове виховання молодших школярів № 1. Ознайомитись з Концепцією національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року від 06 червня 2022 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22/sp:max50:nav7:font2#n12 Підготувати повідомлення: • мета та завдання національно-патріотичного виховання в системі освіти України. • принципи національно-патріотичного виховання. • очікувані результати впровадження системи національно-патріотичного виховання. № 2. Ознайомитись з Концепцією розвитку громадянської освіти в Україні (від 3.10.2018 р.) https://www.kmu.gov.ua/storage/app/uploads/public/5bb/635/973/5bb635973a4ec456981476.doc Підготувати повідомлення: • мета і завдання громадянської освіти; • громадянські компетентності; • основні змістові напрями та результати (на рівні повної загальної середньої освіти) громадянської освіти. № 3. Робота з нормативно-правовими документами. Правове виховання дітей молодшого шкільного віку передбачає ознайомлення з конкретними і зрозумілими їм правами: 1) права на гідне існування, виживання, що включає право на життя і здоров'я, житло, їжу, ім'я, родину, турботу батьків, громадянство; 2) права на розвиток, освіту, відпочинок і дозвілля; 3) права на захист від приниження, насильства та експлуатації, а також особливі права дітей-інвалідів і сиріт; 4) права на свободу слова, думки і діяльності. <i>В яких нормативно-правових документах зазначені дані права? У яких статтях?</i>
9.	Тема 9. Статеве, екологічне, виховання молодших школярів № 1. Створити медіапродукт (робота в групах): «Практичні поради, яких варто дотримуватись щодня: як бути дружнім до довкілля». Підготувати плакат (постер, мотиваційний ролик)
10.	Тема 10. Виникнення та розвиток учнівського колективу № 1. Проблемні питання для обговорення: Одні вчені вважають, що дитячий колектив сприяє всебічному розвитку особистості, інші – що він пригнічує особистість, стимулюючи формування конформіста. Деякі вважають конформізм неминучим, нормальним явищем у колективі, яке допомагає людині погодити свою поведінку з поведінкою ровесників, інші стверджують, що конформізм заважає розвитку самостійності людини. – Висловіть свою думку з цього питання. № 2. Розкрийте особливості встановлення спільних правил у класі, що розробляються самими дітьми разом з вчителем відповідно до вимог НУШ.
11.	Тема 11. Навчальні і виховні заняття в групі подовженого дня № 1. Скласти орієнтований план роботи ГПД на тиждень

6. Завдання для ІНДЗ

Робота групах. Виконання творчого завдання: створити відеоролик тривалістю до 5 хв. Орієнтовна тематика: «Інтерв'ю з учителем початкових класів», «Як проходить наша практика в початковій школі», «День захисників і захисниць України», «День Гідності і Свободи», «Знайомимо дітей з чудом Різдва Христового», «Життя в гуртожитку очима студентів».

Примітка:

*Googl Classroom – платформа для забезпечення управління і супроводу освітнього компонента, може застосовуватися для здобувачів освіти з індивідуальним планом навчання та/або під час реалізації освітнього процесу в Університеті в дистанційному режимі, відповідно до Положення про електронний курс освітнього компонента у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, Положення про дистанційне навчання у Волинському національному університеті імені Лесі Українки, наказів ректора.

IV. Політика оцінювання

Навчальні досягнення здобувачів освіти оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних, лабораторних занять, самостійної роботи, виконання ІНДЗ тощо.

Оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента здійснюється на основі результатів поточного і підсумкового модульного контролю знань згідно з [Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів освіти Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач освіти за поточну роботу з відповідних тем освітнього компонента. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначає силабус освітнього компонента. Результати поточного контролю знань здобувачів освіти вносяться до журналу обліку роботи академічної групи і враховуються під час виставлення підсумкового балу з ОК. Максимальна кількість балів за поточний контроль становить **40 балів**.

За активність на заняттях здобувач освіти може додатково отримати до 20 % максимального поточного балу, але при цьому сума поточних балів за семестр не повинна перевищувати 40.

Результат самостійної роботи здобувачів освіти оцінюється на практичних заняттях із відповідної теми. Максимальний бал за кожну з форм роботи визначено у таблиці 2. Результати поточного контролю знань здобувачів освіти вносяться до журналу обліку роботи академічної групи і враховуються під час виставлення підсумкового балу з ОК.

Оцінювання знань здобувачів освіти під час аудиторних занять

Таблиця 4

К-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
3	Здобувач/здобувачка освіти засвідчив/-ла осмислене розуміння теоретичних і практичних положень, матеріал висвітлює правильно, чітко, логічно, послідовно. Здобувач/здобувачка освіти вільно оперує науковою термінологією, системно усвідомлює нові для нього/неї факти, поняття, терміни, аргументовано висловлює власну думку, використовуючи основну та додаткову літературу, матеріали вебінарів, досвід учителів початкових класів. Здобувач/здобувачка освіти володіє

	загальними та спеціальними компетентностями, уміє їх застосовувати в нестандартних педагогічних ситуаціях. Знання, вміння, навички, компетентності здобувача освіти/здобувачки освіти відповідають очікуваним результатам навчання.
2,5	Здобувач/здобувачка освіти володіє системними знаннями, вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, добре володіє термінологією, опрацював/-ла основну та додаткову рекомендовану літературу, вміє аналізувати, встановлювати суттєві зв'язки між явищами та фактами, наводити власні приклади, робити висновки. Відповідь в цілому логічно обґрунтована, повна, проте наявні окремі несуттєві помилки, неточності. Практичні завдання виконано на достатньому рівні.
1,5	Здобувач/здобувачка освіти виявляє часткове розуміння основних положень теоретичного матеріалу, нездатний/-а до обґрунтування та аргументації відповіді, недостатньо володіє категорійним апаратом, не використовує додаткову літературу. Практичні завдання виконано, проте наявні помилки, неточності.
1	Здобувач/здобувачка освіти має фрагментарні знання, здатний/-а відтворити навчальний матеріал на репродуктивному рівні, під час відповіді припускається суттєвих фактичних помилок. Практичні завдання виконано, проте наявна значна кількість помилок і неточностей.
0	Здобувач/здобувачка освіти не володіє навчальним матеріалом, не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань і практичних завдань

Критерії оцінювання ІНДЗ

Таблиця 5

К-сть балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень
2	Повнота розкриття теми, змістовність, сюжет, якість оформлення, вдале поєднання знятого відеоматеріалу, музичного, титрового та словесного оформлення, динамічність.
1	Оригінальність ідеї, творчий підхід, загальне емоційне враження.
1	Здатність працювати в команді, дедлайн.
4	Всього

Підсумкова модульна оцінка визначається в балах як сума поточної та контрольної модульних оцінок. Модуль зараховується здобувачеві, якщо він успішно виконав всі види навчальної роботи, передбачені силабусом освітнього компонента.

Після завершення вивчення тем кожного змістового модуля здійснюється підсумковий модульний контроль у формі виконання здобувачем освіти модульного контрольного завдання (тесту) та проводиться або під час навчального заняття (його частини), або поза розкладом згідно за окремим графіком. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить не більше як 60.

Підсумкова семестрова оцінка з освітнього компонента виставляється без складання іспиту за результатами поточного і модульного контролю у випадку, якщо здобувач освіти успішно виконав усі завдання, передбачені силабусом, і набрав при цьому не менше як 75 балів. Така оцінка виставляється в день проведення екзамену в присутності здобувача освіти.

Підсумкова семестрова оцінка у випадку складання іспиту визначається як сума поточної семестрової та екзаменаційної оцінок у балах. Екзаменаційна оцінка визначається в балах за результатами виконання екзаменаційних завдань, як правило, за шкалою від 0 до 60.

У випадку незадовільної підсумкової семестрової оцінки, або за бажанням підвищити рейтинг, здобувач складає іспит у формі опитування (усного, письмового), тестового контролю тощо. У цьому випадку на іспит виноситься 60 балів, а бали, набрані за результатами модульних контрольних робіт, анулюються. Повторне складання екзаменів допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Політика щодо відвідування занять

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно та якісно виконати завдання. Відвідування занять є обов'язковим. З поважних причин (наприклад, хвороба (довідка від сімейного лікаря), працевлаштування за фахом (довідка з місця роботи)) навчання може відбуватися за індивідуальним графіком (онлайн) за погодженням із деканом факультету. Лекційні заняття не відпрацьовуються, але знання лекційного матеріалу обов'язкове. До практичних занять здобувачі освіти готують навчально-методичні кейси (електронні, рукописні, друковані) та презентують їх в аудиторії із застосуванням мультимедійної презентації та сучасних інструментів освітнього процесу (інфографіки, інтелект-карти, таблиці, схеми, інтерактивні стрічки, діаграми і т.ін.). Пропуски практичних занять відпрацьовуються: здобувач освіти опрацьовує тему самостійно, виконує практичні завдання до теми, укладає навчально-методичні кейси. На консультаціях здобувач освіти має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Політика щодо академічної доброчесності: жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися академічної доброчесності відповідно до норм загальнолюдських та європейських цінностей, Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання корупції», Цивільного Кодексу України, Статуту Волинського національного університету імені Лесі Українки, зокрема. Вимоги до академічної доброчесності визначаються [Кодексом академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;
- посилення на джерела інформації під час виконання мультимедійних презентацій, виконання проєктів, написання тез, виступів тощо;
- надання достовірної інформації про результати власної освітньої (наукової, методичної) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача освіти є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Списування під час модульних контрольних робіт, іспиту заборонені (зокрема, з використанням мобільних девайсів).

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Перескладання будь-яких видів робіт, передбачених силабусом освітнього компонента, з метою підвищення підсумкової модульної оцінки не дозволяється.

Пропущені практичні заняття, незалежно від причини пропуску, здобувач освіти відпрацьовує згідно з графіком консультацій. Заборгованість із модуля повинна бути ліквідована здобувачем у позааудиторний час до початку підсумкового контролю з наступного модуля. Кінцевий термін ліквідації заборгованості з модульного контролю обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Повторне складання екзаменів допускається не більше як два рази з кожного освітнього компонента: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Визнання результатів, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених ОПП, за якою він навчається. У [Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки](#) визначено правила, порядок та процедуру визнання результатів навчання.

Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як ОК в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), які передбачені програмою (силабусом), і зараховуються за наявності відповідного документу (сертифікат, свідоцтво тощо). Здобувачам освіти, які брали участь у роботі конференцій (виступи), семінарів, вебінарів, тренінгів, підготовці наукових публікацій (тези, стаття), тощо можуть бути присуджено бали, які зараховуються як результати поточного контролю з відповідного ОК.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання. Він проводиться у формі модульного контролю та семестрового екзамену. Підсумковий модульний контроль здійснюється після завершення вивчення тем змістового модуля у формі виконання здобувачем освіти модульної контрольної роботи (тесту) та проводиться або під час навчального заняття (його частини), або поза розкладом згідно за окремим графіком. Максимальний бал, отриманий за модульні контрольні роботи, становить не більше як 60. Складання семестрового екзамену здійснюється під час екзаменаційної сесії відповідно до затвердженого розкладу.

Якщо підсумкова оцінка (бали) з освітнього компонента як сума підсумкових модульних оцінок становить не менше як 75 балів, то, за згодою здобувача освіти, вона може бути зарахована як підсумкова оцінка з навчальної дисципліни.

Іспит складається у випадках якщо сума підсумкових модульних оцінок становить менше як 75 балів або здобувач освіти бажає підвищити рейтинг. У цьому випадку бали, набрані здобувачем за результатами модульних контрольних робіт анулюються, а результати екзамену оцінюються за шкалою від 0 до 60 балів.

Питання до екзамену:

1. Сутність поняття «виховання», мета і завдання процесу виховання.
2. Компоненти виховного процесу.
3. Рушійні сили процесу виховання.
4. Етапи виховання щодо формування особистості.
5. Організація процесу виховання школярів, його послідовність. Управління процесом виховання.
6. Характерні особливості виховання.

7. Закономірності виховного процесу.
8. Сутність та значення принципів виховання. Характеристика принципів виховання особистості.
9. Поняття методу, прийому і засобу виховання.
10. Основні підходи до класифікацій методів виховання.
11. Методи формування свідомості особистості (поглядів, переконань, ідеалів), їх характеристика.
12. Методи формування досвіду суспільної поведінки, їх характеристика.
13. Методи стимулювання поведінки і діяльності вихованців, їх характеристика.
14. Методи самовиховання, їх характеристика.
15. Чинники, що визначають вибір методів виховання.
16. Напрями виховання, їх основна мета.
17. Поняття про світогляд. Сутність наукового світогляду, його структура.
18. Знання і світогляд: діалектика взаємодії. Рівні світогляду: світовідчуття, світосприймання, світорозуміння.
19. Формування у школярів основ наукового світогляду.
20. Поняття розумового виховання. Основні завдання, структурні компоненти.
21. Основні шляхи і засоби здійснення розумового виховання учнів початкової школи.
22. Мораль як форма суспільної свідомості. Роль морального виховання у формуванні особистості.
23. Основні категорії морального виховання.
24. Специфіка процесу морального виховання в початковій школі.
25. Формування дисциплінованості та культури поведінки як моральної риси особистості молодшого школяра.
26. Народні педагогічні методи у моральному вихованні школярів.
27. Естетика і формування особистості.
28. Мета, завдання, сутність естетичного виховання.
29. Зміст естетичного виховання в початковій школі.
30. Шляхи естетичного виховання. Форми, методи естетичного виховання учнів.
31. Фізичне виховання та його роль у всебічному розвитку особистості. Завдання фізичного виховання учнів.
32. Методи, форми і засоби фізичного виховання молодших школярів.
33. Формування здорового способу життя як засіб зміцнення фізичного, психічного, соціального і духовного здоров'я.
34. Сутність, функції праці і трудового виховання.
35. Місце трудового виховання у загальній системі формування особистості.
36. Завдання трудового виховання. Види трудової діяльності школярів.
37. Виховання працелюбності молодших школярів.
38. Профорієнтаційна робота з учнями.
39. Сутність, мета, напрями національно-патріотичного виховання.
40. Складові національної самосвідомості особистості.
41. Сутність, мета, завдання громадянського виховання. Громадянська позиція.
42. Шляхи формування громадянської компетентності молодших школярів.
43. Сутність правового виховання. Складові правової культури особистості.
44. Мета, завдання правового виховання.
45. Методи та форми правової освіти та виховання.
46. Особливості правового виховання молодших школярів.
47. Мета, завдання, зміст економічного виховання учнів.
48. Методи формування підприємницької компетентності молодших школярів.
49. Сутність, завдання та зміст екологічного виховання. Екологічна культура особистості.
50. Взаємозв'язок екологічного виховання з іншими напрямками виховання особистості.

51. Особливості екологічного виховання молодших школярів. Формування екологічної компетентності учнів.
52. Сутність, мета і завдання статевого виховання.
53. Принципи статевого виховання. Методи статевого виховання.
54. Поняття про колектив, його ознаки та функції.
55. Види дитячого колективу.
56. Стадії розвитку учнівського колективу.
57. Шляхи формування дитячого колективу молодших школярів.
58. Роль колективу у формуванні особистості.
59. Значення учнівського самоврядування в процесі виховання. Особливості організації самоврядування в початкових класах.
60. Порядок створення груп подовженого дня відповідно до вимог МОН. Організація діяльності групи подовженого дня, режим роботи.
61. Планування роботи вихователя групи подовженого дня (ГПД). Документи вихователя ГПД. Організація дозвілля в ГПД.
62. Організація творчих та інтелектуальних ігрових занять у ГПД.

VI. Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітнього компонента

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка	Оцінка за шкалою ECTS	
		оцінка	пояснення
90–100	Відмінно	A	відмінне виконання
82–89	Дуже добре	B	вище середнього рівня
75–81	Добре	C	загалом хороша робота
67–74	Задовільно	D	непогано
60–66	Достатньо	E	виконання відповідає мінімальним критеріям
1–59	Незадовільно	Fx	Необхідне перескладання

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна

1. Андрощук І.В. Андрощук І.П. Методика виховної роботи : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 320 с.
2. Безбородих С. М. Теорія і методика виховання молодших школярів : навч.-метод. посіб. для студентів та вчителів. ДЗ «Луган. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка». Київ : Талком, 2019. 245 с.
3. Бех І. Д. Особистість у просторі духовного розвитку : навч. посіб. К. : Академвидав, 2012. 256 с.
4. Бойченко В. В. Полікультурне виховання учнів початкової школи: теорія і методика : монографія. Уман. держ. пед. ун-т ім. Павла Тичини. Умань : Сочінський М. М. [вид.], 2016. 187 с.
5. Борисюк А. С., Тимофієва М. П., Павлюк О. І. Теорія виховання. Тестові завдання : навч.-метод. посіб. для студентів вищ. мед. закл. освіти України. Вищ. держ. навч. закл. України «Буковин. держ. мед. ун-т». Чернівці : БДМУ, 2019. 66 с.

6. Виховання духовності особистості : навчально-методичний посібник / М. Й. Боришевський, Л. І. Пилипенко, О. І. Пенькова та ін. ; за заг. ред. М. Й. Боришевського. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2013. 104 с.
7. Волкова Н. П. Педагогіка: посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : Видавничий центр «Академія», 2003. 576 с.
8. Гурський В. А., Присакар В. В. Теорія виховання. Управління навчально-виховним процесом. 2-е вид., допов. і перероб. *Педагогіка* : навч. посіб. для студентів ВНЗ : у 2 кн. Кам'янець-Подільський : Медобори, 2015. Кн. 2 : 2015. 219 с.
9. Десятник К.В. Методика виховної роботи: електронний курс навчальної дисципліни: навчально-методична праця. Microsoft Office 365 ВНУ імені Лесі Українки, 2022. Електронний освітній ресурс. URL: <https://cutt.ly/kZ6gDg7>
10. Десятник К. В. Уроки духовності : навч.-метод. посіб. Луцьк : ПП Іванюк В.П., 2010. 174 с.
[URL:https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15651/3/Desyatnyk_K_Uroky_duhovnosti.pdf](https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/15651/3/Desyatnyk_K_Uroky_duhovnosti.pdf)
11. Десятник К., Вілюра Ю. Формування у майбутніх учителів початкової школи поваги до дитини в процесі професійної підготовки. *Розвиток освітніх систем в умовах євроінтеграційних трансформацій*: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Чернівці, 26-27 травня 2021 року / за наук. ред. д. пед. наук С.З. Романюк. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2021. 328 с. С. 128–133.
12. Десятник К.В. Взаємодія сім'ї і школи у вихованні духовності молодших школярів: теорія і практика: монографія. Луцьк : ПрАТ «Волин. обл. друк.», 2020. 216 с.
13. Десятник К.В., Ігнатюк О.В Чинники формування емоційного інтелекту у молодших школярів. *Актуальні питання науки*: матеріали I Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (30 квітня 2020 року). Бердянськ, 2020. С. 111–113.
14. Десятник К., Коваль М. Взаємодія вчителя початкової школи з батьками: зарубіжні практики партнерства. *Психолого-педагогічний супровід фахового зростання особистості в системі неперервної професійної освіти* : матеріали II Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції з міжнародною участю (Бердянськ, 25–26 листопада 2021 р.) / за ред. І. А. Барбашової, Л. Г. Ярошук. Бердянськ : БДПУ, 2021. 456 с. С. 268–273.
15. Десятник К., Махновець О. Проблема толерантності в освіті в сучасних умовах *Педагогічний поступ*: матеріали II Всеукраїнського круглого столу (Луцьк, 2 червня 2022 р.) / За заг. ред. проф. Пріми Р. М. Луцьк: ФОП Мажула Ю. М., 2022. 84 с. С.65–70.
16. Діалог, переговори та дебати: посіб. для вчит. / Павленко Ольга, Сизенко Анастасія, Декшна Тетяна, Лобойко Мирослава, МакМюррей А. та ін.; British Council. Київ : Симоненко О. І., 2021. 114 с.
17. Журба К. О. Виховання культури гідності молодших підлітків у взаємодії сім'ї і школи: методичні рекомендації. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 72 с.
18. Задорожна-Княгницька Л. В., Тимофєєва І. Б.. Загальні основи педагогіки : навч. посіб. для здоб. вищої освіти за освітнім ступенем «Бакалавр» спец. 013 «Початкова освіта». Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2020. 192 с
19. Карпенчук, С. Г. Теорія і методика виховання : навч. посіб. для студ. вищ. пед. навч. закл. / за ред. Т. М. Коліна , Л. О. Біда. Київ : Вища школа, 2005. 341 с.
20. Киричок В.А. Роговець О. В. Виховання культури гідності молодших школярів у позаурочній діяльності : методичні рекомендації. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 80 с
21. Кондрашова, Л.В., Лаврентьєва, О.О., Зеленкова, Н.І. Методика організації виховної роботи в сучасній школі: навчальний. Кривий Ріг : КДПУ, 2008. 187 с.
22. Кузьмінський А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка : підручник Київ : Знання-Прес, 2004. 445 с.
23. Кузьмінський, А. І., Омеляненко В. Л. Педагогіка у запитаннях і відповідях: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Знання, 2006. 311 с.
24. Максимюк С. П. Педагогіка : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. : Кондор, 2005. 666 с.

25. Марків В. М. Теорія виховання : навчально-методичний посібник. Кривий Ріг: КПІ, 2015. 241 с.
26. Матвієнко О. В. Практикум з курсу «Теорія виховання»: навч. посібник. Нац. пед. ун-т ім. Драгоманова. Київ : Стилос, 2001. 255 с.
27. Маценко Л. М. Теорія і методика виховання: навч. посіб. Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ : Компрінт, 2016. 319 с.
28. Омеляненко В. Л., Кузьмінський А. І. Теорія і методика виховання : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Знання, 2008. 415 с.
29. Оржеховська В. М., Федорченко Т. Є. Технології розбудови виховної системи загальноосвітнього навчального закладу : навчально-методичний посібник. Кіровоград : Імекс-ЛТД, 2014. 172 с
30. Пріма Р.М., Пріма Д.А., Десятник К.В., Рославець Р.М. Гурткова робота – простір здоров'язбережувальної творчої діяльності. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2021, № 6 (110). С. 190–198.
31. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. / Андрєєнкова В.Л., Мельничук В.О., Калашник О.А. К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. 132 с.
32. Протидія та попередження булінгу (цькуванню) в закладах освіти. URL: https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:MON+AB101+2019_T2/about
33. Соціально-емоційне та етичне навчання: навчальна програма для ранньої початкової школи / Голов. ред. О.Елькін. Харків: Дім реклами, 2021. 320 с.
34. Соціально-емоційне та етичне навчання: навчальна програма для початкової школи / голов. ред. О.Елькін. Харків: Дім реклами, 2021. 339 с.
35. Теорія і методика навчання й виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку: від історії до інновацій : монографія / заг. ред., упоряд. : А. А. Сбруєва, С. М. Кондратюк. Сум. держ. пед. ун-т ім. А. С. Макаренка. Суми : Мрія, 2015. 587 с.
36. Уроки доброти: ідеї та поради на навчальний рік. Посібник для формування культури благодійності в освітньому процесі / За заг. ред. О. Елькіна, О. Масалітіної; упорядкування Д. Долгова, О. Кондратенко. Київ. «Видавнича група «Шкільний світ», 2021. 80 с.
37. Уроки доброчесності. Путівник для вчителя / Інна Большакова, Наталія Єфремова, Юлія Журлакова, Ольга Мірошникова, Світлана Олексюк, Ганна Остапенко, Світлана Ройз; упоряд.: Галина Титиш. 2021. 176 с. URL: <https://integrity.nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/08/putivnik-dlya-vchitelya.pdf>
38. Уроки доброчесності. Путівник для учня. Частина 1. / Інна Большакова, Наталія Єфремова, Юлія Журлакова, Ольга Мірошникова, Світлана Олексюк, Ганна Остапенко, Світлана Ройз; упоряд.: Галина Титиш. 2021. 79 с. URL: https://integrity.nus.org.ua/wp-content/uploads/2021/11/putivnik-dlya-uchnya.-chastina-1_uroki-dobrochesnosti.pdf
39. Ярошук Л.Г. Методика виховної роботи: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге вид., випр. Київ : Слово, 2012. 320с.

Додаткова

1. Безпечна і дружна до дитини школа в контексті реформи «НУШ» / В. Пономаренко, Т. Воронцова, О. Сакович та ін. Київ : Алатон, 2020. 64 с. URL: <https://cutt.ly/2Rm59JS>
2. Державної національної програми «Освіта» («Україна XXI століття»). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/896-93-%D0%BF#Text>
 1. Загальна декларація прав людини. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015?lang=uk#Text
 2. Загальнодержавна програма «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини на період до 2021р.»
 3. Закону України «Про освіту» № 2145-19 від 05.09.2017. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

4. Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», листа МОН від 18.05.2018 №. URL: 1/11-5480 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-19#Text>
5. Конвенція про боротьбу з дискримінацією в галузі освіти. : http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_174
6. Конвенція про права дитини (від 20 листопада 1989 року). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text
7. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30.
8. Концепцією національно-патріотичного виховання в системі освіти України до 2025 року від 06 червня 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0527729-22/sp:max50:nav7:font2#n12>
9. Концепції розвитку громадянської освіти в Україні (від 3 жовтня 2018 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/710-2018-%D1%80?lang=ru>
10. Концепція громадянського виховання особистості в умовах розвитку української державності. *Педагогічна газета Академії педагогічних наук України*. 2000. №6 (72). червень. С. 4–6.
11. Концепції розвитку щоденного спорту в закладах освіти (від 27.10.2021 р.). URL: https://www.pedrada.com.ua/files/news/2022/Nakaz_spilnyi_schodenniy_sport_ZO_2022_Pedrada.pdf
12. Концепція національного виховання. *Рідна школа*. 1995. №6. С. 3–8.
13. Курс підвищення кваліфікації для освітян «Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу під час і після завершення воєнних дій». 2022. URL: <https://hryoutest.in.ua/courses/programa-pidvishchennya-kvalifikaciji-psihologichnoji-pidtrimki-dlya-osvityan-ta-batktiv>
14. Лист МОН № 1/9-362 від 16.07.2021 р. «Деякі питання організації виховного процесу у 2021/2022 н. р. щодо формування в дітей та учнівської молоді ціннісних життєвих навичок». URL: <https://cutt.ly/bRm7KoM>
15. Лист МОН № №9105-22 від 10.08.2022 р. щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 н. р. «Інформаційні матеріали щодо організації виховного процесу в закладах освіти у 2022/2023 навчальному році». URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/62f/4c1/f2d/62f4c1f2d9a1d274700929.pdf>
16. Національна стратегія розбудови безпечного і здорового освітнього середовища у новій українській школі (2020) URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/195/2020#n10>
17. Нова українська школа: концептуальні засади реформування середньої школи. Ухвалено рішенням Колегії МОН України 20.10.2016 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/reforms/ukrainska-shkola-compressed.pdf>
18. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / Під заг. ред. Бібік Н. М. Київ: ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2017. 206 с.
19. Про освіту: Закон України від 5 вересня 2017 року № 2145-VIII. *Голос України*. 2017. 27 верес. (№ 178-179).
20. Програма «Нова українська школа» у поступі до цінностей: Київ, 2018. 40 с. URL: <https://ipv.org.ua/prohrama-nova-ukrainska-shkola/>
21. Цюман Т. П., Бойчук Н. І. Кодекс безпечного освітнього середовища: метод. посіб. / за заг. ред. Цюман Т. П. Київ : Український фонд «Благополуччя дітей», 2018. 56 с
22. Desiatnyk K. V., Durmanenko O. L., Prima R. M., Intensification of The “TEACHER-PUPIL-PARENTS” Triad Cooperation in Upbringing Junior Pupils’ Spirituality. *Наука і освіта : науково-практичний журнал*. 2017. № 6/CLVIX. Педагогіка. С. 12–16.